

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Tweede experiment met een nieuw stembiljet bij de volgende verkiezing

xx xx 2025

Nog even: wat ging eraan vooraf

- Sinds 2012: onderzoek naar nieuwe stembiljetten
 - Formaat
 - Toegankelijkheid
 - Mogelijkheid tot elektronisch tellen
- 2012-2023: veel testen en onderzoeken
 - Stemtesten
 - Onderzoeken onder specifieke groepen kiezers
- 2022: tijdelijke experimentenwet nieuwe stembiljetten
- Europees Parlementsverkiezing 2024: 1e experiment
- Onze gemeente nam daaraan deel

Het nieuwe stembiljet: hoe werkt het ook alweer?

stembiljet

Kies één partij

	1	Partij A		9	Partij H
	2	Partij B		10	Partij I
	3	Partij C		11	Partij J
	4	Partij D		12	Partij K
	5	Partij E		13	Partij L
	6	Partij F		14	Partij M
	7	Partij G		15	Partij N
	8	Partij H		16	Partij O

en kies één kandidaat van die partij

Kijk voor namen in Overzicht van kandidaten
Kies geen hoger kandidaatnummer dan het aantal kandidaten van die partij

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80

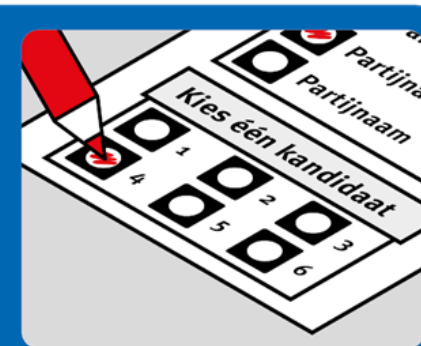
Je kleurt **twee** vakjes rood

1 één vakje voor een partij...

+

2 één vakje voor een kandidaat van die partij.

Een losse kandidatenlijst

stembiljet

Kies één partij

	☐ 1 Partij A		☐ 9 Partij K
	☐ 2 Partij B		☐ 10 Partij L
	☐ 3 Partij C		☐ 11 Partij M
	☐ 4 Partij D		☐ 12 Partij N
	☐ 5 Partij E		☐ 13 Partij O
	☐ 6 Partij F		☐ 14 Partij P
	☐ 7 Partij G		
	☐ 8 Partij H		

en kies één kandidaat van die partij

Kijk voor namen in Overzicht van kandidaten

Kies het hoger kandidaatnummer van het aantal kandidaten van de partij

☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10
☐ 11	☐ 12	☐ 13	☐ 14	☐ 15	☐ 16	☐ 17	☐ 18	☐ 19	☐ 20
☐ 21	☐ 22	☐ 23	☐ 24	☐ 25	☐ 26	☐ 27	☐ 28	☐ 29	☐ 30
☐ 31	☐ 32	☐ 33	☐ 34	☐ 35	☐ 36	☐ 37	☐ 38	☐ 39	☐ 40
☐ 41	☐ 42	☐ 43	☐ 44	☐ 45	☐ 46	☐ 47	☐ 48	☐ 49	☐ 50
☐ 51	☐ 52	☐ 53	☐ 54	☐ 55	☐ 56	☐ 57	☐ 58	☐ 59	☐ 60
☐ 61	☐ 62	☐ 63	☐ 64	☐ 65	☐ 66	☐ 67	☐ 68	☐ 69	☐ 70
☐ 71	☐ 72	☐ 73	☐ 74	☐ 75	☐ 76	☐ 77	☐ 78	☐ 79	☐ 80

Dit is geen stembiljet

Overzicht van kandidaten

	1 Partij A		9 Partij K
	2 Partij B		10 Partij L
	3 Partij C		11 Partij M
	4 Partij D		12 Partij N
	5 Partij E		13 Partij O
	6 Partij F		14 Partij P

Partij C

1	21	41
2	22	42
3	23	43
4	24	44
5	25	45
6	26	46
7	27	47
8	28	48
9	29	49
10	30	50
11	31	
12	32	
13	33	
14	34	
15	35	
16	36	
17	37	
18	38	
19	39	
20	40	

3 Partij C

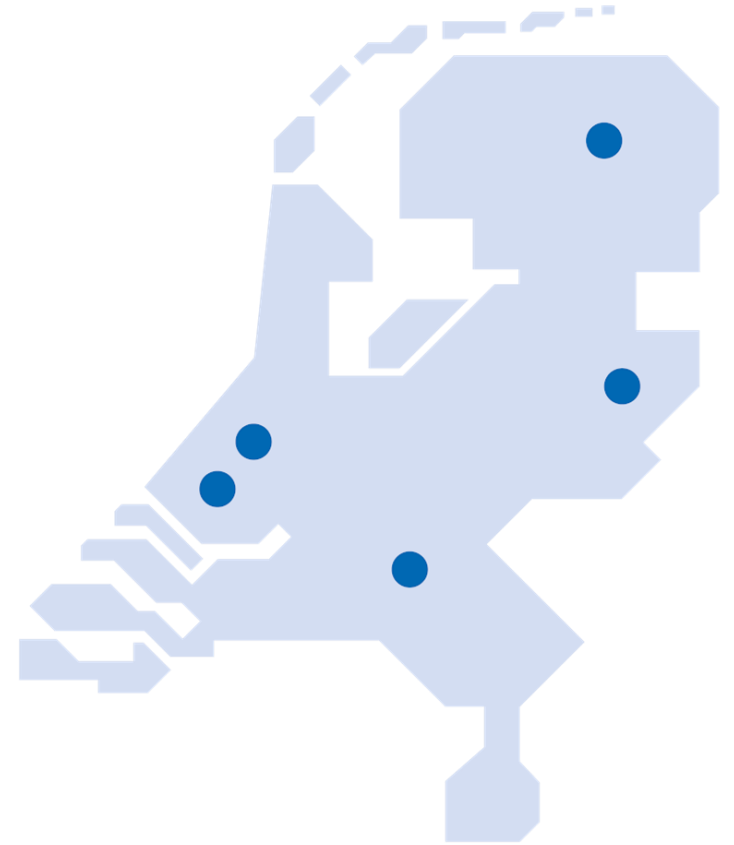
50 kandidaten

- > De namen van de kandidaten staan in een losse kandidatenlijst.
- > Deze ontvangt de kiezer thuis en ligt in het stembokje.
- > Op de kandidatenlijst kunnen kiezers de kandidaat opzoeken op wie ze willen stemmen.
- > Bij de naam van de kandidaat staat een nummer.
- > Dat nummer kleurt de kiezer op het stembiljet rood.

Eerste experiment met nieuw stembiljet 2024

- 5 experimenteergemeenten → stemmen met nieuw stembiljet
 - onze gemeente nam deel
- Evaluatie: enquêtes en interviews onder kiezers, stembureauleden en verkiezingsmedewerkers van de gemeenten.

Resultaten evaluatie 2024 - alle gemeenten

Dus met nieuw stembiljet:

- > **minder geldige** stemmen
- > **meer voorkeurstemmen**

Bij volgend experiment **extra uitleg 'niet-bestaand' kandidaatnummer** (meest voorkomende reden ongeldigheid)

99,26% geldige stemmen

48,2% voorkeurstemmen

in de gemeenten waar gestemd is met het **nieuwe stembiljet**.

In totaal 80.188 uitgebrachte stemmen | 591 ongeldig

99,84% geldige stemmen

44,4% voorkeurstemmen

in de gemeenten waar gestemd is met het **huidige stembiljet**.

In totaal 76.705 uitgebrachte stemmen | 123 ongeldig

Resultaten evaluatie 2024 - per gemeente

Midden-Delfland

99,37%

**Geldige
stemmen**

Alphen a/d Rijn

99,29%

**Geldige
stemmen**

Borne

98,98%

**Geldige
stemmen**

Boekel

99,19%

**Geldige
stemmen**

Tynaarlo

99,33%

**Geldige
stemmen**

Resultaten evaluatie 2024 - onze gemeente

Midden-Delfland

99,37%

**Geldige
stemmen**

Resultaten evaluatie 2024 - onze gemeente

Alphen a/d Rijn

99,29%

**Geldige
stemmen**

Resultaten evaluatie 2024 - onze gemeente

Borne

98,98%

**Geldige
stemmen**

Resultaten evaluatie 2024 - onze gemeente

Boekel

99,19%

**Geldige
stemmen**

Resultaten evaluatie 2024 - onze gemeente

Tynaarlo

99,33%

**Geldige
stemmen**

Resultaten evaluatie 2024 - alle gemeenten

Vragen aan de kiezer	Het nieuwe stembiljet	Het huidige stembiljet
Hoe vond u het om te stemmen met het stembiljet? 1 = heel moeilijk, 5 = heel makkelijk	4,7	4,4
Wat vond u van de grootte? 1 = heel onhandig, 5 = heel handig	4,7	2,8

Uitzonderlijk voor een nieuw 'formulier'.
Nieuwe formulieren worden meestal slechter beoordeeld
dan waar men aan gewend is

Overige resultaten evaluatie 2024 - alle gemeenten

- Voorlichting aan kiezers
 - 90% van de kiezers wist van het nieuwe stembiljet.
- Blinde en slechtziende kiezers
 - Meerdere kiezers stemden met de mal, 14 namen deel aan onderzoek.
 - 13 van de 14 vonden de mal 'handig' of 'heel handig'.

Overige resultaten evaluatie 2024 - alle gemeenten

- > Tellen volgens de tellers
 - makkelijker **uitvouwen**, in een oogopslag **scannen**, **minder ruimte** nodig, tellers en stapels **dichter bij elkaar**, **minder gescheurde** biljetten
 - daardoor **minder fouten** bij tellen, en **sneller** klaar
 - 99% vond het nieuwe stembiljet **makkelijker** tellen, 1% maakte het niet uit
- > Logistiek
 - minder opslagruimte nodig, minder stembussen nodig, makkelijker transport (kostenbesparing)

Belangrijkste verkiezingsmiddelen en -materialen

- Stembiljet op A3-formaat
- 3 verschillende 'kandidatenlijsten':
 - huis-aan-huis bezorgd bij de kiezer
 - in het stemlokaal
 - in het stemhokje
- Mal voor blinde en slechtziende kiezers

stembiljet

 Kies één partij

	☐ 1 Partij A			☐ 9 Partij K	
	☐ 2 Partij B			☐ 10 Partij L	
	☐ 3 Partij C			☐ 11 Partij M	
	☐ 4 Partij D			☐ 12 Partij N	
	☐ 5 Partij E			☐ 13 Partij O	
	☐ 6 Partij F			☐ 14 Partij P	
	☐ 7 Partij G			☐ 15 Partij S	
	☐ 8 Partij H			☐ 16 Partij T	

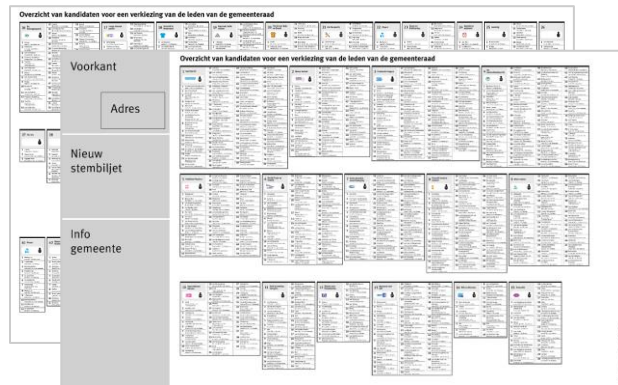
 en kies één kandidaat van die partij

Kijk voor namen in Overzicht van kandidaten
• Kies geen hoger kandidaatsnummer
dan het aantal kandidaten van de partij

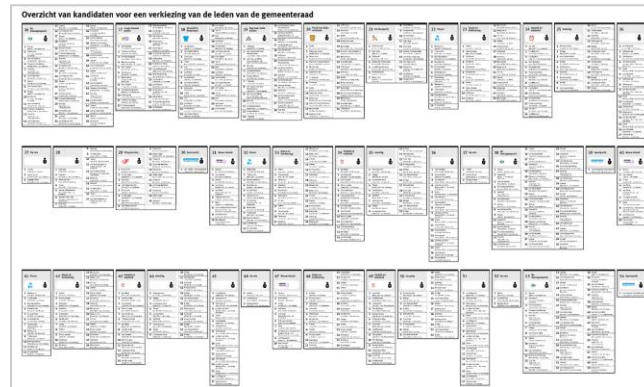
☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10
☐ 11	☐ 12	☐ 13	☐ 14	☐ 15	☐ 16	☐ 17	☐ 18	☐ 19	☐ 20
☐ 21	☐ 22	☐ 23	☐ 24	☐ 25	☐ 26	☐ 27	☐ 28	☐ 29	☐ 30
☐ 31	☐ 32	☐ 33	☐ 34	☐ 35	☐ 36	☐ 37	☐ 38	☐ 39	☐ 40
☐ 41	☐ 42	☐ 43	☐ 44	☐ 45	☐ 46	☐ 47	☐ 48	☐ 49	☐ 50
☐ 51	☐ 52	☐ 53	☐ 54	☐ 55	☐ 56	☐ 57	☐ 58	☐ 59	☐ 60
☐ 61	☐ 62	☐ 63	☐ 64	☐ 65	☐ 66	☐ 67	☐ 68	☐ 69	☐ 70
☐ 71	☐ 72	☐ 73	☐ 74	☐ 75	☐ 76	☐ 77	☐ 78	☐ 79	☐ 80

3 verschillende 'kandidatenlijsten'

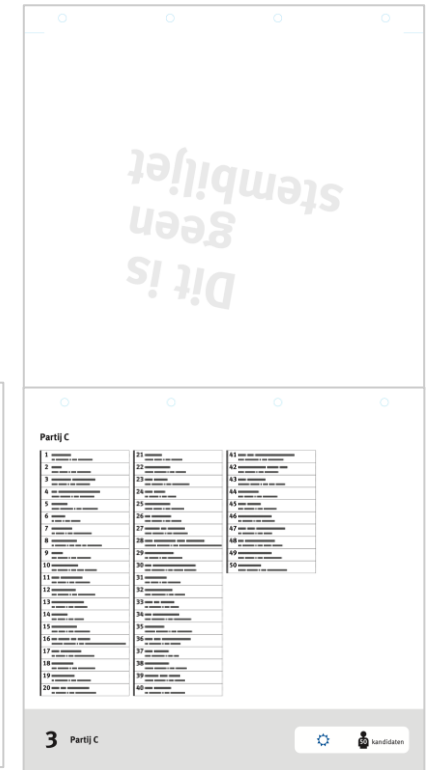
1. Brievenbusmodel
(voor kiezers thuis)

2. In het stemblokaal
('poster')

3. Boekje in het stemblokaal
('kalendermodel')

Stemmal

- > Generieke mal met audio
 - per verkiezing op maat te maken
- > Voor verschillende groepen kiezers
 - blinde en slechtziende kiezers
 - kiezers met een beperking aan het bewegingsapparaat (bijv. Parkinson)
- > Audio: voor laaggeletterde kiezers

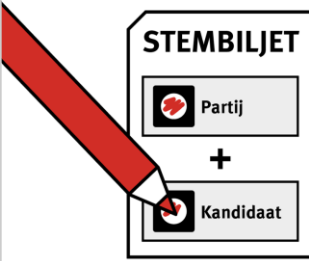

Uitleg voor de kiezer

Tijdens de verkiezing op 18 maart 2026 stemt u met een nieuw stembiljet

Het is heel eenvoudig, maar er zijn een paar dingen waar u op moet letten.

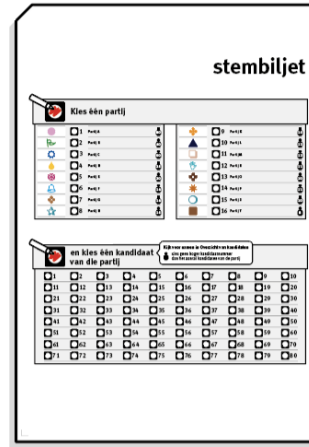
Lees verder >>>

1. Flyer met uitleg bij stempas

Tijdens de verkiezing op 18 maart 2026 stemt u met een nieuw stembiljet.

Het is heel eenvoudig, maar er zijn een paar dingen waar u op moet letten.

Wilt u meer weten?
Ga naar www.nieuwstembiljet.nl of kijk op de website van uw gemeente.

1 U kiest eerst één partij...

2 ...daarna kiest u één kandidaat van die partij

- De namen van de kandidaten op wie u kunt stemmen staan niet meer op het stembiljet.
- Tijdens het stemmen kunt u de namen opzoeken in het stemhokje.

Wilt u de namen van de kandidaten alvast opzoeken? Kijk in het overzicht hiernaast. >>>

2. Uitleg op kandidatenlijst brievenbusmodel

In het stembureau

Voor een goed verloop

- Voorbereiden**
Houd uw stempas en ID-bewijs bij de hand.
- Afstand houden**
Houd tijdens het wachten afstand tot de stemhokjes. Zorg dat de stembureauleden het stemhokje kunnen zien.
- Stem alleen**
Stemmen doet u altijd alleen tenzij uw lichamelijke gesteldheid dit niet toe laat.

Moeite met lezen?
Vraag een vergrootglas aan een stembureau lid.

Hulp bij stemmen
Iemand mag u helpen tijdens het stemmen als dat vanwege uw lichamelijke gesteldheid nodig is. Geef dit aan bij een stembureau lid.

Stemmen tellen
Na 21.00 uur tellen de stembureauleden de stemmen. U mag daar bij zijn.

Heeft u vragen? Stel ze aan een stembureau lid.

3. Posters uit toolkit: net als bij regulier, maar aangepast aan experimenten

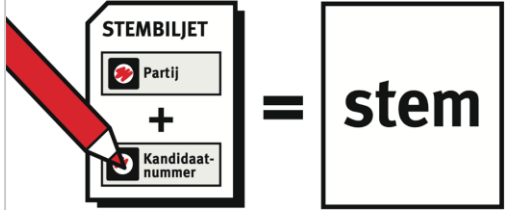
Overige voorlichting kiezers

Onder meer...

- > Posters en advertenties
- > Banners in stemlokaal

 Rijksoverheid

In gemeente Tynaarlo
**stemt u met een
nieuw stembiljet**

Meer informatie? Ga naar
www.tynaarlo.nl/verkiezingen

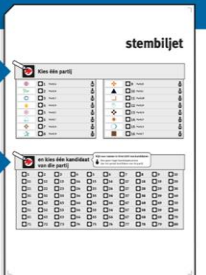
 Rijksoverheid

**In onze gemeente
stemt u met een
nieuw stembiljet**

Dit stembiljet is kleiner en ziet er anders uit

Zo werkt het ⇄

- 1 U kiest eerst één partij
- 2 Daarna kiest u één kandidaat van die partij

Scan de QR-code voor een
korte uitlegvideo over het
nieuwe stembiljet

Wat wordt van gemeenten verwacht

- › Extra voorlichting vooraf aan kiezers en specifieke doelgroepen
- › Tijdig registreren partijlogo's
- › Minimaal 4 stembureauleden per stembureau (nu: minimaal 3)
 - 1 'uitlegger'
- › Opleiden en trainen stembureauleden
- › Actief deelnemen aan de onderzoeken voor de evaluatie

BZK ondersteunt bij...

- Communicatie en extra voorlichting richting kiezers (samen met gemeenten)
- Trainingsmateriaal voor het opleiden van stembureauleden
- Eventuele meerkosten tov reguliere verkiezing (geen personele kosten, wel projectkosten)
- Draaiboek

Evaluatie

- › Informeren Tweede Kamer
 - Twee maanden na experiment: evaluatierapport
- › Enquêtes onder stembureauleden en kiezers
- › Focusgroepen stembureauleden en kiezers
- › Evalueren van het proces met gemeenten en leveranciers

Hoe nu verder?

